

S i m o n Zsuzsa: Kedves Elvtársak! Először a dramaturgia kérdésével szeretnék foglalkozni. Ladányi elvtárs azt mondta, hogy - sajnós, nem jegyeztem, és így nem tudom pontosan, szó szerint idézni - az írók inkább fordulnak a rendezőkhöz és színészekhez, mint a dramaturgokhoz. Ezzel kapcsolatban szeretnék néhány megjegyzést tenni. Az új magyar darab, az új magyar film elsősorban nem is a dramaturgok ügye. Nem akarom itt most lebecsülni a dramaturgok nagyon fontos szerepét, és nem is akarom megvédeni őket. De ez a kérdés elsősorban a magyar nép, és azután a színészek és a színházi rendezők ügye. A színészek jó szerepeket szeretnek játszani, a rendezők jó darabokat szeretnek rendezni; ez természetes. S mégis színészeink részéről valahogyan meglehetősen közöny nyilvánul meg az új dráma létrehozásával kapcsolatban, és ez súlyos hiba.

Most, hogy Moszkvában voltam - sajnós csak nagyon rövid ideig - bárhova mentem és bárkivel beszéltem, szövetségben, színházban, főiskolán, művészeti bizottságban, mindenütt azt mondták, hogy a központi feladat az új, lehetőleg mai témájú szovjet darabok létrehozása. Nekünk is ez a legfontosabb feladatunk. Legfontosabb feladatunk színházaknak, filmgyárnak, szövetségnek, mindannyiunknak.

Az írók jó ösztönnel fordulnak a színészek és rendezők felé.

Amint az itt elhangzott, - ezt Major elvtárs mondotta - dramaturgiai tanszakokon igyekeztünk a Sztanyiszlavszki-módszert a dramaturgia tanításába is belevinni. Ezt kísérletképpen csináljuk, és ezen a téren még nagyon tapogatózunk, de ez az, ami valóban hiányzik dramaturgjainkból.

Rövid pályafutásom alatt, amíg ezzel foglalkoztam, csak akkor tudtam jó tanácsot adni az íróknak, amikor tudatosan, vagy önkéntelenül is a Sztanyiszlavszki-módszerhez folyamodtam. Ez fordult elő olyankor, amikor olyan jelenet előtt álltam, ami nem tetszett nekem. Ugy magyaráztam magamnak, hogy ez azért nem tetszik, mert ezt a jelenetet

nem lehet igazul és jól eljátszani. Éspedig azért nem lehet jól és igazul eljátszani, mert nem igaz a jelenet. Megkértem tehát az író, - és erre sok példám van - hogy próbálja ezt a jelenetet eljátszani ő. S akkor rájött, hogy bizony ezt a szöveget rosszul lehet elmondani, s a jelenet ezért nem igaz, a szövegek nem jók. De csak ekkor jött rá, amikor maga próbálta eljátszani, míg addig hosszasan vitatkozott velem.

És én ezzel kapcsolatban arra szeretném felhívni a színészek és rendezők figyelmét, hogy ^{ne} a szerző kényszerüljön rájuk, hanem a dramaturgia segítségével igenis a színészek és rendezők vállalják azt a nagyon fontos feladatot, hogy ők is szívügyüknek tekintsék a magyar dráma ügyét.

A Szovjetunióban a színházaknál művészeti tanácsok és rendezői kollegiumok vannak. Amikor megkérdeztem, mi ezeknek a főfeladata, azt mondták, hogy főfeladatuk az új darabhoz nyújtandó segítség. Ezt csinálják a színészek a művészeti tanácsban, ezt csinálják a rendezők az ugynevezett rendezői kollégiumban, rendezői tanácsban és ezt csinálják a dramaturgok az irodalmi tanácsban. A színház minden dolgozója összefog tehát abból a célból, hogy jó darabok legyenek, amelyeket jól lehet rendezni és jól lehet eljátszani.

Néhány megjegyzést szeretnék fűzni én is Peti hozzászólásához. Egyetértek Both elvtárssal abban, amit mondott, de Peti elvtárs hozzászólásában még volt valami érdekes és számunkra fontos. Azt hiszem, ezért is volt ilyen sikere, ezért értettek vele egyet.

Peti elvtárs hozzászólásából valahogyan az derült ki, hogy a mi színházi életünkben két front van. Az egyik front, a kisebb, az, amely a Sztanyiszlavszki-módszer híve és tudója. Ezek ezt a tudásukat magukban tartják. Van azután a színészek nagyobbik tábora, amely úgy nézi ezt, mint a szegény gyerek a karácsonyfát. Nem tud a közelébe kerülni, várja, hogy ezt a tudást majd át fogják neki adni, de ez eddig még nem

történt meg.

Itt arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy akik tudják, vagy akikről Peti elvtárs feltételezi, hogy tudják, azok is azokból a könyvekből tanulják, amelyek mindenki számára hozzáférhetőek. Ezenkívül utalni szeretnék arra is, hogy akik azt ajánlják a színészeknek, hogy keressék meg szerepükben, előadásaikban az igazságot, tehát hogy játsszanak a Sztanyiszlavszki-módszer szerint, azok nem úgy gondolják, hogy olyan kitűnő színész, mint Peti elvtárs, elkezdjen tanulni reflexgyakorlatokat.

Erre a veszélyre is fel szeretném hívni a figyelmet, mert igen sok olyan művésztünk van, aki azért idegenkedik a Sztanyiszlavszki-módszerrel tartandó próbáktól, és a Sztanyiszlavszki-módszer alkalmazásától, mert azt hiszi, ez úgy történik, hogy ilyen nagyszerű művészeket egyesek arra akarnak kényszeríteni, hogy üljenek le egy székre, képzeljék, hogy ott gombostű van és vajjon fognak-e erre reagálni, vagy nyugodtan a széken maradnak. Vagy pl. hogy bemegy Peti elvtárs a szobába, meggyújtja a villanyt, s akkor vajjon úgy viselkedik-e, mintha sötét, vagy úgy, mintha világos lenne.

Hát erről szó sincs. Azt merném mondani, hogy akik úgy akarják elkedvetleníteni ^{mű} művészeinket a Sztanyiszlavszki-módszer tanulmányozásától, felhasználásától, és a remélhetőleg most már jól beinduló Sztanyiszlavszki-köröktől, azok rosszul, ellenségesen, reakciósan viszonyulnak a Sztanyiszlavszki-módszerhez. /Nagy taps./